

Íslenskar ritsmíðar úr 6. bekk MR

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Bjarni Benediktsson uppvaxtar- og námsár 1916-1926.

Askja 1-1, Örk 7

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

MENTASKÓLINN Í REYKJAVÍK

SKÓLAÁRIÐ 1925 - 1926.

Íslenskan ritsmíðir
gjörðar af.

Bjarna Benediktssyni

b. bekk B.

Í þessari bók eru 40 blaðsíður.

Mét lögunum skal land byggja.

Skaflikgast mun vera að hefja mál sitt ni, sem oftast,
mét þeir, að beintast afsökunar á þeir, hefur vitandi
þessi þannur seint fram. Þannar get og ~~er~~ byggð
þannarann met þeir, að þiðt honum aut vitat hafi
þiðt leit, að hann felur sigi i hendur minna á gatu
nitgjört þegar á tilsettrum tína, þá mun þæt sigi
þá mér minni ábyggja og sorgar, að eg ^{skuli} ~~þafi~~ sigi
þegar fyrir löngu hafa vitat stíl þenna. En leitir
þeirir sér, og "svo sem þeir sáir, svo mun þeir og
reppelbara", og mun þeir sigi annat fyrir handi en
þarva epp þugann og byrja á samningu verkas
þessa.

Um vöðaki þetta má met samni, segi, að þess gjörnt
angin þörf að vöðtgeja þæt, þeir að þæt þefur alt
þrá þeir i forvöld verit aðalquendvöður alls þjótur
og þagsaldar metat þjótanna. Til þess þó að geta
einþverju flayt, þiggar mér vit að segja, i þannarann,
þá skal eg nokkurt leitast vit að vöðtgeja þæt mál
sem þverjum þetting má þó angfjöst vera að velti i
Að vinu standar ni svo á, að eg hafi þegar útari
vetur i nitgjört, er eg nefndi "tgi og einþverju" sigt nokkurt

fram á þæt, hverning þer, af þessum löglaga yfir völdum
og lögam yfir þitt slaki er hlýtt. Því: eg þer eigi sem á
þara frekar it í þá sálma, æð sinni, og vil eg þer að allga
athuga þæt, af hverjum orsökum lög mun vera sett og
þer meðal löggæslumenn megi hafa í frammi, til þess að
framfyllja þeim.

Þar virdist svo, sem fyrsti tilgangur allrar laga setningar
eigi að vera sá, að þer með þessum fjöt félagsins geti
áreiðar þitt að þess, að hann megi vera övuggur um
líf sitt og eigi þess á sálmi annarra. Þetta virdist og
alls eigi vera óþarframatlegt og er þess allhel í veg
þess með samlega þessum fjötum. En þitt er annað
mál, þessu þessu þæt sá, þegar löggjafarvaldið þer
að skifta sér af þessum gjörtum borgaranna, sem þess
þessum þessu rit. Þess er þæt: óþarframatlegt og
þessu þess þæt þæt þessu, og tilgangur, sem löggjafar
þessu í þessu þessu þessu sett. Þessu sambandi þessu
þessu til þessu í þessu lög sem á þessu þessu þessu. Skal
eg þessu geta þess, að þæt, sem eg þessu þessu þessu, er allþessu
þessu af þess, að eg vilji eigi sjálfur allt á þessu þessu, af
þessu má að þessu þessu, þessu að þessu er þæt þessu þessu

þyngurinn í augnum og leiða þat heilt sem allra lengst í brott
frá mér. En þrátt þyngur þat, þá hefi eg eigi getat aðfarir á
þat fallist, at þannlög væri heppileg, framhermanleg og
leggileg leið, til þess at intrigna þeir. þat er þá fyrst og
fræmt þat, at þau eru óframhermanleg, sem hefur komit
mér á þessa skotun mína. "Íllum mætti, at minsta hætti,
vera þat angjóst, at hér í vasa landi, þar sem stýrkenn
löggeskuvalkins, er litill sem auginn, þá er þat ómögulegt
at framherma lög, nema ákætti þeirra hanna ráu sam-
rýmanleg við réttstítt og réttferðis hætti almennings. En
þeir algjörliga ótímabært at koma fram með slík lög, sem
þannlögin voru, meðan almennings álitur þat heyrki
réttferðis brott né velsamis brott at dvelka í þungi. Þetta
álitur almennings skaki, og við þat verður at sitja. Eftir
skad og þess, at þetta álit mitt er eigi af þeir spröttit, at
eg, í nam og vasa, meði valbens álit almennings á þessum
efnum staðit vasa, þeir at þat gæri og samrælega eigi,
heldur er þat komit af þeir, at ómögulegt er at athast,
til þess at 50 manna, en öllur fleiri er þat minna löggesku
menningurinn manna hafa verið, geti gott þess, þar at allir
landshögur leggur sér til minna. Síðan þegar þess er,

at allar almennir eru lögregluinn fjandsamlegur í þessu starfi.
Þú þæt er eigi nóg með þæt, at þetta sé óframkomu anlegt,
þetta er einnig stórkattulegt fyrir löggæslu og allt síð ferd:
í landinu gífur höfuð. Þetta kemur at þessum jökum, en svo
er slaki, þæt er einmitt mjög vegilega talið í, þar sem um
þessu líkum slakvæðis grip er um at ræða, sem þann lögin,
svo sem og skal nið nokkurt sýna. Engum mun dyggant þæt,
at talið mörsum at druggja eitt lögbrot svo, at engin hegning
þessi fyrir og, en nokkvar niðarþegingur í engum almenn-
ings, þæt upp komist, en þvottvegja þetta allt: sér stótt
um þessu lögin, og segi, at talið mörsum þetta, þá
liggur þæt beint fyrir, at manni fíkeri sig upp í skafstótt.
og þar at hafa fleiri brott: frammi. En þæt hlýtur ^{at leita} og
hafur leitt, til þess at lögeirðing almennings fyrir
öllum lögunum sémar stórklega og er þá, sem sagt, hatt
við þar, at nokkurt þar at algjata nið hlýðnum þessum við
~~stórkattulegum~~ þar. Nokkvar þetta er og í þar, at sé svo
þessu, þá þar og einnig at minna vegur síð ferdis og
velsæmar gífur höfuð. Lafræð getur þæt leitt til þess, at allt
vísir verð þessu, þar sem þar er svo hatt at þar, at þæt
hafur elkið við niðt annat öll at stóttjart, en virðingur

borgaranna. Hefi eg þá sýnt fram á það, með þessi
einn lög, þann lög, að þau séu íslandi og öfverandi, og
jafn framt hefi eg leitt nokkur röke að því, hveru það er
hættulegt fyrir löggjafarvaldið að fara um of inn á þá
brant að skifta sér af mataræti borgaranna, ef svo
mætti til orða taka.

Annars get eg eigi stílt mig um það, er því að eg á annat
hættu fyrir að minnst á þann lög, ^{at draga á} þessum á heflegu
örvæðisvirkni og fyrirlegu þann menn, að sumu leiti eru.

Má þar t.d. benda á ummáli Dagblattsins um þannit:
Bandaríkjunum. Það hefti langi á því hvern, að hvern
vel því veri framfylgt og að fangelin vana orðin að
skólum, (Öttra vísir en þar verður, þegar Sigurður fjórtaman
verður honum til orða) og svo framvegis. Einnig hefti:
það á þau minnt, að getveitavakabarnar segja, að meginforni
allra glepamanna (þaki getveitavakabarnar) gróu þau, af áffugis-
mætti. En svo er það einu götan verður, að það getur
þess, að nín gangi glepaalda um heim allan, t.d. sé
það svo. Bandaríkjunum, að glepir hafa á síðustu
árum (þá einmitt eftir þau, að þann löginn komst þar að) þessi
meira en tvöfaldað! Gott er nín samvinnu!

Þitt mál er það til, sem stór merkilagt er, að ríkið skuli
skilfa sér af en það er það, hveða tris merur hafi, því að
þótt svo eigi að heita, að hér á landi sé, mi trisfelar, þá
er langt frá því, að svo sé í namn og væru, meðan ríkið
stíðar sína trisvæðingun þekkar en verra. Þitt sína, sem
fordar ríkinu frá því, að þetta mál verði annar eins
ástættingarsteinu milli þess og borgaranna, sem bændlögum
hljóta að verða, henni fátíðir merur því fram, að þau
verði „endurreist“, það er þá sína fátíðing, eta,
að minsta hesti, afskiptaleysi, sem alur almennings
sigrir tris málum hér á landi. Annars nærar um það
mál síðar.

og þó gleið mi nokkurloka lítill rök að því, að jafn-
sjálfr sagt sem það sé fjörn borgaranna, að hljóta þeim lögum
er ríkið setur, þá sé ríkinu engar minni nauðsyn á,
sjálfs sín vegna, að gæta þess, að setja þau lög sín, sem
samrímuleg eru almennu ríki þess til fínningu og rétt-
latsmæðingund fjóðarinnar.

Þonast og mi til, að bennarinn hafi bæti: haft gugu
og gannar af lestri ritunidar þessarar, og líka þá
máli minnu.
Ritad 17. og 18. febr. 1926
Bjarni Benediktsson.

Koblastrúttur um Sveitars þátt heimskæ.

Þar sem mér er þegar orðinn ríður mánuður, síðan
og ritandi minna síðustu ritunum, þá finnst mér eigi með
öllu ósæmilegt, að ég skýri nokkurt fyrir þínu gófuða
brennara, þessu á þann veldis þessum, sem hann
aflaust svo nefnir, stendur. Sérstaklega þykir mér ástæða
til þess, að drepa ögn á þetta atviki, þar sem mér er
eigi grynlaunt um, að ég sé einn af þeim, er þessum
sagði, að fengju lagga í stíl, en þeir ella myndu
þá, sakir „afþaklega hirtuleysis“. Máli minnu er, sem sé,
svo hlattat, að ég þóttist verða þess var, að þessum
hefti í einhvern þeim, er honum þóttist að
„it bítu“ [þeir vil ég samantala eigi nota orðið „gefa“,
þeir að þar mun engum hafa verið „gefið“ mitt, nema
þá, ef til vill, mér í íslensku munu leggj, svo sem síðar
þann á daginn], rétt fyrir jök, takist sérstaklega hart
á þeim mínum, er skilur stíl skámmu fyrir „it bítung-
una“. En þar er ég er máður mjög svo „þarabatergjáker“,
þá vildi ég eigi eiga það á hattu, að halda í stíl
fyrir þessu sakir, og þótti ég þá alls-eigi að
skila stíl síðasta hálfu mánuðinn fyrir þessa síðustu
„it bítungu“. En þessum vegir er ^{þessum} óstökunalegir!

það sem ilt var í gær, það er gott í dag; og þegar ég
ein mitt þóttist vera að tryggja sjálfan mig og öruggja,
þá var ég einmitt að grafa gommurinn jarðveginn undan
fötum mínum, og ég steyptist ofan í hughdýpi ómátaðar
þannarans. En þessum öðrum mönnum, er treglega haft:
gengið með stílagentimur, sjúki hann þann sérstaka
sama, að senda eftir ritgjörðunum til þeirra. Það er
sannlega rétt, sem hann áttuð og þessari stundum
segir, að misjöfn sé mannsama hjör. Annars vil ég,
auðvitað með fullri réttindum fyrir hvern skrifur löngvöld
þannarans, leita að huggi hana að þvi, að t. d. í síðasta
ritgjört mínum, sem nær yfir bókst- skrifur síðar í hok
þessari, eru einungis 2 sígur þegar vilur og bítar þv
ómerkilegar, þvi að þannarar töl og namast með, þv
sem þannarans hefur oft hjat yfir þvi, að þannarsetning
væri mikil álitamál. En þessar 2 vilur þannar bítar
fyrir á síðasta síðu þinnar „löngr og skynsamlegur
ritgjörtar“, eins og þannarans sagði, að þinn væri þv
mínum sjónarmiði. Þvðist þv sígur ósemilagt, að vilur
þessar hafa slætt inn af þvöggu og ofþvöggu við þv
mikla verk. 2. og „ánnar vilur, síðar“ í stað þv ritgjörtar“

sva autsa, at naukast hefti þessu lortan málfrætingu
til þess, at sjá hana, eta með öðrum ortum. Þvein ritilla.
Um hina ritgerð minna á þessum tímabili má, at þú séu
leggi, segja nýræt hit sama. Þú skal þat ritarkent, at í
þessu vora nokkru flævi ritvillur. En sá ritarnit hlaut
og, sem hín, sérstakur lof þjá hinum virtulega þessara.
Enn vil eg minna þinn lofsvertuga þessara á þat, at
í ritgerðum mínum í fyrva, mun þú hafa verið alveg áhlika
mikið up ritvillum, sem í ritgerðum mínum í vötu.
Fæle eg þú, þá 5' þú þar ritarnitar. Nú þann
þessara, ef til vill, at segja, at þú hafi ritarnitar
mínar verið miklum mun betur og virtulegar ritarnitar,
en þar hafi í vötu verið. Skal eg og eigi algjörlega
maka á móti þú, at svo þessu at verða, en vil þú
þú þar til svava, at engin von er til þess, at menn
viti eitthvað jafnvel um sömu spinn. Þótt menn, ef til vill,
endist til þess, at rita 2 eta 3 ritarnitar um hit
sama spinn, þá er þú von, at nýöðrum þú at þessu
þegar þú þarf at nota hann í hit 4. eta 5. sinn.
Þú er eg þá þessu, at einu atritum þú, sem
stillaðu þessu ritkennu, og þat er þat, at eg var svo

djarfur at benda kennararnum á þat, i sinni ritgerð
minni i haust, at rit heftum marg^{oft} haft þat fyrir
öðrum til umsagnar, ~~af þessu~~ nunti eg þess eigi at fara
at skrifa um um þat sama i sjötta hekk, sem eg
hafti fyrir ritit latinskrá um i fyrsta hekk og á
situm. Af þessu vart kennarinn mér svo reitar, at
hann lét sér eigi nægja at ásaka mig sérstaklega
fyrir glap minn, eina sinni, heldur til þessu hann þat
og þá skömmu fyrir „einleuma-rit birtingu“, at eg
sakið lélegur stila gerðar, og þá einleuma sakið þessa
stils, hegti at þá njög svo langt, mót rit vort hekk
minna, at öðrum hegti. Þessu eg þess alveg at segja
fyrir þetta sker á næsta tímabili, þess at öll min verk
móta eg rit einleumis, og ^{skilaf} þess rit me alveg at
segja fyrir þetta sker og gata þess vartlega, at
rit^{sig} þess kennararnum njög i ritritum minnum, sem og
þess at þess rit at skila stila nunti „rit birtingu“ svo
sem eg hefi rit á dregit. En eg er rit skilafar, þess at
at, hverning sem eg hegti mér, hveru vel, sem eg þess rit
gata þess, at hegti þessu mér þessa tvo ritrit^{sig}
galla, er næst mega þessu reft, at næsta i kennararnum

og löngun i samilega einbeinⁿ, þá dregi ekkert. Kemmann
sá i gegnum sandargömma, hann sá, hvar undir ljó og
á hvar að reka inn í minn hjarta, en hvernig tækt
þæt.

Þessi og min nokkurt lítt af hjarta minn og sagt kemmann
skorinort, hvílikan hartur hug og þer til hans, og skul
og þer min nokkurt sinna mér að þer firtulega efri, er
hann sitast fálmatist að veita oss, en þæt var
"Gleiddar þáttar heimskar."

Á þessu er og held lengra, vil og þó ögn svola minni
ísetjandi sitasetningarsami i kemmanns gart, og veita
nokkurt um þetta nýja stilsafnval, er slégt hefur,
skelfingur á allan skólann. Men þæt sit of mælt að
sagt sé, að hvar, sem tveir menn komi min saman og
verti tilvott um hvarðans efri, þá sé þessi nýja stappa
kemmanns annað höfundaritit. Slétt er vitalega sí
ögnvlega deika og talmarkaleusa sundrun og óvinnatta,
er virdist vera uppkomin milli "hággfir kemmanns", "gfir-
kemmanns" (éta er þer þæt ekkert) og "hálf" "gfir kemmanns".
Gyðiga mönnum min undrin gerast allmög, þar sem þessi
virdulega kemmann er kominn i þar saman éta nokkurt kominn

íslenskt mantat, ef ég mætti vera óvirkur í ortum, og þæt,
sem jafnvel er ein framtalegra, at Smári skuli hafa
við máls hatti og sjálfvöldu efni. En dömsdagur
í mánd. Sta er óskiljanlegur sjúkdomur hjá þessum í
vandræm, En þæt er svo, sem þessum skilulega
þessum, (er vandrædi) þessum, einhver sin merta gæti,
er fyrir vandrædi þessum.

Áður sagði ég, at þetta nýja stöð efna vel velti almenna skelfing
enda hlaut svo at fara með þetta, þar sem þessum, í
þessum efnum, men hafa farið eftir stöðum einhvers hins
versta manns og illgjarnasta, sem í skóla fínt, sem sí
ressurantur minn Glákon Bjarnason. Í þessum sambandi
gat ég eigi stítt mig um at drepa á, hversu skamt er
þessum á milli og hversu og daglega blítt at verða var
þessum á góðu og illu, þar sem þessum megin við
mig situr Glákon Bjarnason, sem svo er skapað farið, at
jafnvel vinn, sem ég lígti þessum áttum, en þessum megin
þessum situr þessum best. máttur og góðgjarnasti, sem og þessum
best. þessum, er í þessum skóla er, sem sí valmannast
Ef þessum Gunnars, enda þæt þetta þessum sí eigi þessum
máttum við, þá gat ég eigi stítt mig um þæt, at sláttu

þessumri at hugasemd hefur inn þenda einu þessir menn, hvor
i sinu lagi, sist ömverkelegri en flertann þessi var, ætíð
þu svo eg smið mér mi aftur at þu, sem fyrr var frá
horft, þu vil eg þu hefur mér at koma fram með minni
skotum á þu, hver stilsþu hefur at velja. þetta á lit eg
skelfur minn at gjöra, þu at bati er, at eg hefi oft i
lösnum og handordum ritgerðum, velt at kennarum, af
þessum orsökum, og einnig þitt, at þegar kennarum er
farinn at taka tillit til vata franda „hálfir kennarar“;
þessum efnum, þu þykir mér eigi alveg ósemilegt, at
þann þu og at hefur ögn um tillögur jafnvitna
manni og rektarinnu sem min. Skotum min er sí, at
i stöð þessumri eithver málhátta, þu at þu heldur um þessa
situstu ritgerðing, þu eigi at láta oss þu til ummagnar
mál i daglegu lífi. þu er at segja, þu á at láta oss
vata um þau mál, sem eft er á bægi, með fjórtíu i
hefningu tíma. Með þu varam skotum tvö flugur i einu
höggi. þu at bati varam þu þu trygt, at menn þu þu þu,
sem ritvatanleg varam og menn þu á þu á, varam, af til vill
elkai þu þu þu og „svoleitis“ fólk), og jafn þu varam menn, með
þu, neyddur til þess, at fylgjast ögn með tímanum og þu.

at beundum, sem eru að gerast, en í þeim vill oft verða átakan-
legur deortur. Þati eg þar til nefnt ítal dæmi, en þar sem
"nomina sunt odiosa" að minsta kost; þegar þarf að skanna
og þeir stöfvar áttum þeirra eru víðstaddir,
menning, svo sem þennan man vanda eftir ír umratum
þeim, er víð áttum eigi als þeir löngu um andatru þá
stla eg að slappa þeim dæmum að sinni.
Þá er eg nín loka þomium að atalefrim, ^{er um} þat er þetta,
í sem skemtu máli að segja: Mér víðist hann maeta
ömerkileger og leitin leger afletvar í meira lagi, og annar
þatti sé vit höfundur, nín á dögum, er þeirliker klambraet
saman. Mér víðist þáttum þati lílega og lygilega sunn,
hvoris hafa skáldskaparlegt, sagt frá: legt nín síðfrat: legt
gildi. Hann er jafvel annari er þat annata ír þeirri
bottesku "þessin", er vís höfundur leit: utero þu þar er
þó samt gott, svo sem hinn djúplanti leydömsþekkingur
vinnur minn, Magnús Finnbogason, dimittesku, eign di fram
á, í hinni afbragtsgötu grein sinni, um ein sinn og
þálagga storatius. Þatt vilgerur sé og tínu, þá er eigi
meira en svo, að eg venni að fara að rita um einstök
at víð: þessa "heimskulega" þáttar. Þá vil eg geta
þess, að heldur þinn: mér þat ólíklegt, að íslenskir

botbrønder hafi gert sér svo dalt við Noregs konunga, sem þar er látit. Og eigi hafa störf þeirra og áhugamál verið rjúka mikil, ef þeir hafa haft þvilkan áhuga, sem látit er, á því, að menn síns og fífl þetta, er hér um rætt, þar sé eigi að nota. Næmest þykir mér það heldur trúlegt, að Magnús konungur hafi lagt svo mikla ást á þveitan þenna, að hann hafi lagt hann út með störgjöfum. Fyndinn er þátturinn elski né skentilegur, þar að elski stökki mér brot, meðan á letri hans stóð, nema þegar mér kom til þegar, að aldris æðis gæta þá einnig að brjóttu þá gegn um vitlægsma, svo ^{at eigi} gæti eg síns um leitindis, en eg er matar eigi meira, en í meðallagi gótgjarn. Þvíleitt virðist mér þáttur þessi svo lélegur, að efni og þessing, að væri eg eigi þegar orðin all-þreyttu og skriptom i dag, þá mundi eg til upphöfva, bota hér út, þannarannum til upplýtingar, övstutthum þistli um svirvindingu þá, er sam hertar hana hafa sjúkt af sér i þessu nýjsta verkfallsmáli, er þeir hafa komid á stað og þann vantar til svarandi svirvindingar og skannar. En þar sem eg hegg, að brátt séu þinnir að fá nóg, eg og þannarannum, þá hatti eg, að sínni ^{þ. h.}

Sl. 11.40. þenn 21. mars 1926

Bjarni Benediktsson.

de mitt endur. Bogarskjöldur

Þróttur hrekt.

þar sem þessi ritgjöf min mun sennilega verða
hinn síðasta, sem frá mér fer til hins virðulega *
hærfötur áður, en ég flirgef stofnun þessa, sem
þekkar virðist líkjast hegningarkvísi, en samkvæmt
hættu manna og hærserina þessara, þá virðist mér,
svo sem það mundi eigi, með öllu, ósamlegt, að ég
veigi mig ni, í eitt skifti, fyrir öll, fyrir þeim
unnalunum, er sá fanga vörðunum, er íslensku á að
kenna, hefur oft látit sér um menn fara, í minn
* gætt.

Það er þá fyrst, að ég sé „íhaldsmann“ eta jafnvel
„efturhaldsregur.“ ~~Það~~ þótt ég, að vísu, mætti miklu
þekkar gletjast af þessum unnalunum hins vitra manns,
þar sem ég hef einnmitt tekið ástíðni við íhalds-
menn flestra fjötra, þá get ég þá eigi látit vera
að miðmála þeim, að nokkurn leyti, því að svo er
mið með velti, að íslenskir íhaldsmenn eru að flesta
miklu ómerkilegri, en nafnar þeirra í öðrum löndum.
Eru þetta veit ég, að kennarinn er mér samnála,
í hjarta sínu, svo að íhætt myndi sannarlega vera
að sleppa rökbavslu fyrir þessu atviti, en þá minn

* þessum dirfist ég ein þá að nefna kennarinn, en þótt
þann hef, af mér skýringu, og þessu, haldur virðist fyrst
hros gæti min, en gletjast af þeim, svo sem ég hefi vort.

og ögn færa sömmar á þessa stöð hofingju minni.
Það er þá fyrst og fremst, að: öllum löndum, sem
í haldsmenn kinnir fjöðrakennu vartmenn réttinda
landsins. En hvað er hér? Því er formáttur í haldur
flokksins, eins herra örfim manna, er opinberlega
hafa talið það mjög eskiligt, að Íslendingar ⁴ væru
saman við herra Norðurlanda-fjöðirnar og glötun
með þeir fjöðirni sinn og frelsi, og ⁴ tundu mun
skammur vitar þungu þessa sinna. Þeir skynsamir
menn, sem innan Íhaldsflökksins eru, myndu ni at
vissu segja, að flokkurinn í heild væri mótsinnur
þessari stefnu og vilði halda fram fullu frelsi
Íslendinga. Þessa kann það, segi eg þar á mót,
er undarlega kemur mér það þá fyrir sjónir, af
hvernigun orsökum íslenskir Íhaldsmenn ráku upp
slíkt fagnatar gaul, um land allt, sem rann vart á,
er landráttarinn kom út í vetur, ef það er sigi
vegna þess, að þeir gjarnan vilji enn á ný skrita
undir þilsfeld Dana og hirta brantmolana, er falla
af börtum herra örfáta mótur. Nei, það er samar-
lega svo, að sá flokkur, er nefnir sig Íhalds flokk, er

er þó köfud bot þessi erlendra áhrifa í landinu, hann
er "leindugt" fyrirbrigt. Eigi er heldur alveg iskantlegt
at athuga það, í hverju hið mikla íhald þessa
dásamlega flokks heldur kemur fram. Kemur það fram
í því, at hann vilji halda vit íslensku menningu
og auka hana í fjöðlega allt. Nei, ekki hafa menn
enn þá verið því eftirtekt, at til þessa vori flokkurinn
mjög þús. En hins hafa menn ortit varir, at
forsprekar hans hafa viljat leggja niður ~~þá~~ hin-
besta hinn íslenska háskóla. Þykja þá hinn
viðurlegi flokkur vilja halda í þá viðtöku, er
jafnan hefur verið borin fyrir rétt dæmi og sköpun-
skap ~~þá~~ íslenskra dómara og embættis ^a ~~mennta~~. Eigi er
það heldur ^{sv} at menn hafi ortit ~~sv~~ mjög varir vit
þetta íhald. Miklu fækun hefur það þótt vit ~~bragði~~
at er þeirri ~~ö~~ vori heldur dregit er því trausti,
er menn hafa borit fyrir rétt dæmi íslenskra dómara
sv sem þá er dómarmálaráðgjafi flokkurinn flak
þús fram. Þannig, at best ^{re} ~~re~~ttur var hin bestur sv
og skentur, at slíkt munur hvergi finnast dæmi.
"Hefur þá flokkur þessi", mun einhver spyrja "viljat

halda í þæt frelsi, er vit þegar höfum fengið og
geft silt til, að eigi væri, að eilífu, litit á Íslandingu,
sem undir fjöt Dana. En negetið eg til þess, að
veita. Fremsta menn flokkurinn birtast, sem rá
fyrir þú, á sínum tíma, að hinu eini íslenski
sendi þessa var afur uminn; en þæt verk hefur
betri ortit til þess, að gera Íslandingu skata
og skömm, met öðrum fjöðum. Þæt skal, at viss,
viturkent, at mi hefur flokkurinn séit að sér, í
þessum efnum, en þá mun hinu séint þú brattana
þann skata, er hin þegar hefur fengið á orkað.
En þá veit hlítar þú flokkurinn at hafa þæt til
á gatis sér, veit eg mi, at þessuminn mun segja, þú
at jafnvel hann mun mi vera farinn at verkanna flokkurinn
þá eit veit, er eg gef þessum, at hann haldi í fjörvesting
riðissjóts og ráðist eigi í öviturlegar framkvæmdir.
Nei, þú er sannarlega eigi heldur svo þarist, þú
at ein mitt mi þá eru forsprakkar hans at leata út,
ata vilja, minsta kosti, leata út, 6 til 7 milljónum
króna í eitt glefra-fyrirtæki hér á Suðurlandi. Þá
veit eg, at mi mun allur þessuminn spyrja, hvort

flókkurinn minni þá eigi hafa séð svo fyrir, að ríkis-
gættur hefti: svo miklar tekjur, sakir almenns var hag-
seldar í landinu, að hann mun að eigi um þetta
fé. Nú liggur vit, að eg fangit í því að svara og
lát: skatting einn í fé, þegar svona fávís laga er
spurt. Því að þannig er mál með velti, að svo
hefur ni stjórns flókkans gengit frá fjármálanum
ríkisins, að atvinnuvegum landsins liggur vit
almennu gjaldþroti, sakir ráðstafana heunar í
gengis máli og fleiru. En munur ein þvenjir spyrja,
hvort flókkurinn hafi þá eigi gert þar ráðstafanir,
að erlendir fésiglu menn, til dæmis, myndu geta búið
gott þrátt til fjármála stofnana landsins, þótt
heldur hallaði undan í líti. Og mun eg svara,
er þá er eg nú svo leitar orðum, að eigi mun
þynda að leggja fleiri spurningar fyrir mig, að svo
langt er frá því, að þar ráðstafanir hafi verið gert.
Að í þeim málum, hefur stjórns einmitt lagt til, að
sér að feru gæti vit höft, sem t.d. er sakir fjármála-
menn byggja helet, að leita mun til almenns
gjaldþrots fyrir ríkið.

þessi eg þá nokkuð velt um þæt, í hverju í haldið heit
þessi fram, og mun sannarlega enginn geta ~~þæt~~ læt
mér, þátt eg ferist endan þvi, að vera talinn í þvi-
li þvi samkæmdu, sem sá Íshaldsflokkur er, sem þessi
í haldi stjórnar.

þvi er þæt mi svo, að flokkurinn er sigri alls varnað,
svo sem berlegast séit af þvi, að hann ² vit ³ hvert
taki þvi afreitar sjálfum ⁴ sv. Þem ³ se ⁴ honum ¹ er eltes
nóg að hafa svergat, "í haldi," nafnið met þvi, að nefna
sig þvi, keldur þarf hann og að kasta umi á, "frjáls-
lyndi" met þvi að kalla sig "Frjálslyndur Íshalds-
flokk". Íhildileit vitrini! Eitt er og ein, sem flokkurinn
er sannarlega til kröss ^{semja}, ¹ að hann vit þvæmmer sjálfur,
að hann sigri elskent skylt vit í haldi flokkur: Östrum
lönðum, met þvi að nota hvert taki þvi til þess, að
kveita í þá og vera nóg um þá, í blótum sínum.
Þonast eg mi til þess, að eg hafi semilega hveit þessi trú
þess vitra manns, sem heimurinn efa laert er, að eg sé
Íshaldsmætur, En hvað er eg þá? Að sumu leyti er eg
fransiskanarmætur en að öðru leyti afturhaldsmætur.
Eg vil t.d. hið bráðasta láta afrenna þá ósinnu, að

þessar

rikið haldi þetta vandræðið gefi einn þeirra félaga, en
öðrum, því að það er samarlega eigi hægt að segja, að
í því landi sé fullkomni trú þessi, þar sem fjónar
linnar skotmarinnar er ein opin beris embættis menn. En
á hinn högginn, er öðrum trúarfélagum er vana að
að byggja sér hús, svo sem hin vitundlega býjar-
stjórn Reykjavíkur ríki gæva láta, eigi alls fyrir
löngr.

Ad öðru legti, vil eg kenna fullkomlega frá því skipu-
lagi, sem nú er á stjórnum ~~politiska~~ fjörfélagsmála
hér á landi. Vil eg í þess stad, sem nú er, annað hvort
láta koma stettarþing, svo sem og vitnir menn hafa
nýlega stungið upp á, sta þá innbæta breint ein velki
alla og fullgæta það, að slíkt stjórnsýslu- og félagslag er,
í raun réttis, hið eina vitundlega, enda ^{hefur} stjórnsýslu- og félags-
að til þess hafa menn orðið að gripa ^{þá} ^{er} fjörfélagslagið,
Eða réttara sagt lausung þá og stjórnsýslu, sem þá
er stjórnsýslu samfara, hefur verið hingað ~~þá~~ koma öllu í
kallað. Þessi er það mjög athyglisvert, hvort slíki
væri rétt að koma hér upp sérstakri aðalstétt, með
móðrum þess réttis dem, þá er stundir láta fram.

tíð þess, að veða upp á máti þeim skil og sitlegis
mannsora, sem nú er etið að eflast, hér á landi, undir
öruggri stjórnum vandvættamanna, skotana brætra
hinn djúpsdja kemvara.

En fyrst og fremst, og ^{unframt allt annað} ~~á grundvallar~~ þá er ég
þjótinnis manns. Ég álit, að þjótinnis sé það hross, sem
Íslendingum hafi verið fengið til vandræðis, og þeir
megi aldrei glata, hvat, sem á gengur. Og þeir frekari
ástæða álit ég vera til þess, að hafa þessa skotum,
þar sem ni á ritari árum eru gentur byndar og frosar
til rannir til þess, að eytleggja, vjra og spilla þessum
digr mata og smætunlega fjárfjöldi Íslands. Þá ég þar
samvælega fyrst og fremst við hina lausis, og jafnframt
andstæggilega, tilraun, sem Damb-íslandsk Samfund
hefur gefið og gefir til þess, að veðna ^{at} gera Íslendingum
enn á neð ad undirlegjum Dana. Ad vísu ^{ad minsta} ^{þótt} þeir
stjórnmálalega, svo sem áður var, heldur menningarlega
þá fjárfhagslega hafa kotþjótinni við ^{þá} gatra-palt. þessum
sivind; legu kotþjót, sem á sama tíma, og ^{þá} hevinar
í angvega alls heimins yfir hinna réttlátu refsingum, er
þjótvenjar vitna þeim í Íslensku fyrir öll þeirra svik.

leggur og þretti, í þeim máttum, á sama tíma og þeir
hæfirum yfir þeir, að þjóðverjar vildu halda þjóskum
Löndum þá en Danir sjálfir einmitt að heita hinna grúndar-
legustu farta brögðum við Færeyinga, svo ^{at} sigi sé minst
á Grænland, sem samarlega er þóttur á menningu Evrópu.
Á menningu Evrópu segigg, eðki af þeir, að nær sé sigi
fullkunnugt um það, að Grænland sjálf er eðki í
Evrópu, heldur af þeir, að í Evrópu skuli finnast önnur
eins þjóð ^{sem} Danir. Það er þá sigi hit merkilegasta
við þessi mál, að Danir eru eins og þeir eru, þeir að
hver getur í myndat sér þá öðruvísi, en sem hunda
í hálfgeðri mannsmynd, en hitt er miklu merkilegra,
að Íslendingar skuli enn þá vera svo fundarlega
einfaldir að trúa á ástaratlot þeirra. En þá halda
menn þeir fram, að Íslendingar væri salli og befar
þeir, af Danir heftu æstu stjörnu mála þeirra í sínum
höndum. En þá, eftir það, að síst hefur þarlega allt
þegar á hefur þærft að halda, svo sem mi í öfritnum,
í Napoleonsstjörndæmum og miklu oftur, að þá væri
Íslendingar að sigla sínu eigin sjó og hafa
einnigis trafala af Dönum. En þá eru engir Íslendingar

mentanum svo blindur og fávísir, at þeir lya sig til þess,
at skemta á ferdum þess félagsleapar, sem, þá hann
tilgangi sinum mátt, verður tímatalaust alger egti. Þessu
þeir isleubt fjótum. En þá eru isleubir vald hafar svo
ger sverðir elvi söma tilfærni, at þeir stjorkja Danab-
islandsk Samfund, er hindruðu hin svergar þess nokkrun
öllum samvinnu og félagsleap vit landa okkar vestan
halv. Það er þá samarlega engin vanþörf á þess,
sem ~~hann~~ þess fjótum men, jafnvel það þeir
sér ekkert annat.

Þessi eg ein nokkurt vatt um þá hlit, sem snýr at
þess skotum, er eg hefi látit í ljós í stikum
minum, um isleub stjórnmál. Sem eg þá, at annari
áleumi, sem hin vitri matar hefur borit mér á brú,
er það er sin, at eg sé sjálfhættu í ritgerðum
minum, svo ^{at} hann jafnvel ³ fann sig knútan til þess,
at segja, at hin á gata ritgerð, er eg ritati hér
sitast, var um „Þjanna hinn spaka.“ Þar sem svo er
mál með vott, at eg veit eigi, hvort þetta átti heldur at
skiljast, sem lof eta hit, eta ef lof var, hvort það þá
var gefit af jafn-heitum lung, sem lof það og lofgerði

er eg, hvað eftir annað hefi ósitt á hann í ritgerðum
minum, vitanlega af lítlu metti móts við verðleika hans,
þá get eg eigi látið vera, ^{það} geta þess, að mér virðist mig
sem sá stíll sé alt eins ^{mikil} um annan mann, en mig.

Þenn sé, sem Guðara hinn —, ja, mi þori eg ekki ^{neitt} að
setja, ^í eignum, þer að sé það löfsynti, þá virðist
bannanum af þer, og sé það ekki lof, þá virðist hann
einu af þer, svo ^{at} fast orð hafa sannarlega minsta
ábyrgð. En þá fer mi heldur ekki vel fyrir þeim, sem
ekki láta til sín begja, saman ber Finn bóga Rit.

Annars þarfti eg mi atkætt, að þetta gæti minn
stíll stíll í þessum skóla, sem eg ^{þygg} hafi nefndi
hegningar ^{hins}, en mi er svo komið, að eg fast stór-
lega um það að svo verði. Þer að svo þyggilega gætt
mér að hinu nýja skólafyrirkomulagi, sem nýlega var
samþykkt í meiri deild Alþingis, að eg veit eigi, hvort
eg get slitið mig hédan. En fyrirkomulag þetta er
þannig, að í Reykjavík á að vera ^{skóla} hvar skóla, þar
skal stakbent ^{það er þess gætt í þessum orðum} þer gefa ^{for} tilika og mi er, þar skal
og vera skólalæknir og heimavistiv. Þá verður
sannarlega gaman að vera hér, ^{þer} þer er, að eg gæti eigi

að þeir, hvort þennarvart einn meikinn að vera við skólann,
þeir að það er þegar stórt skortur á gletningu, ef þeir eiga
að fá leggi til þess, að truflla hit unæðslega heimvistar
líf hins "kanta skóla", þar sem engin þensla fer
frá.

En með bestu vonum um það, að komist þetta nýja
fyrirkomulag á, þá verði allir þennarvart hvaktir með
svipurhöggum ír þessari byggingu, og ég losist
þannig eit, hverning sem fer, að skrifa fleiri ritstíma
undir umsjón þennara, þá slá ég nið botninn í þenna
síðasta stíl minn.

Ritað 20. og 22. apríl 1926
Bjarni Benediktsson
stjórnarartími, et
dimittendus.